

Vilken makt har kommunen?

Var fattas de beslut som påverkar livet i staden?

Reflektions- & diskussionsövning (ca 15 min)

Uppgiftsbeskrivning

Presentationerna som ni just har sett visar hur städer kan utvecklas och förändras – men vem bestämmer egentligen över sådant? I den här uppgiften får eleverna utforska vem som bestämmer vad i samhället. Målet är att förstå vilken makt som finns nära deras vardag – och hur de kan påverka den.

INFOBOX: Beslutsnivåer i samhället

1. **Kommunen:** Bestämmer om till exempel skola, fritidsgårdar, parker, lokala gator, cykelvägar och hur staden ska planeras och byggas.
2. **Regionen:** Ansvarar främst för sjukvård och kollektivtrafik.
3. **Riksdag och regering:** Fattar beslut om lagar som gäller i hela landet, till exempel skatteregler, miljölagar, skollag och trafikregler. De ansvarar också för polis och försvar.
4. **EU (Europeiska unionen):** EU är ett samarbete mellan många europeiska länder. Där fattas gemensamma beslut som gäller i alla medlemsländerna om till exempel handel, miljö och jordbruk.
5. **FN (Förenta Nationerna):** FN kan inte bestämma över enskilda länder, men det är ett globalt samarbete mellan nästan alla länder i världen. Där arbetar man tillsammans med frågor som fred, mänskliga rättigheter och klimat.

1. Skriv upp de fem beslutsnivåerna i infoboxen på tavlan (det fetstilta), och fråga eleverna var de tror att de viktigaste besluten som rör livet i deras närområde fattas.
2. Låt dem tala med sin bordsgranne och gemensamt rangordna nivåerna där 1 = mest makt och 5 = minst makt.
3. Fråga eleverna: *“När vuxna arbetar och betalar skatt – vart tror ni att pengarna går?”* Skriv upp några förslag på tavlan, till exempel: kommunen, regionen och staten. Berätta sedan att en stor del av inkomstskatten faktiskt går till kommunen och regionen, inte till staten¹. Det gör att kommunen och lokalpolitikerna som jobbar där har stora möjligheter att påverka hur staden utvecklas. Förklara att pengar inte är allt, men att det är en viktig faktor för vad kommuner kan göra. Fråga sedan eleverna om de, med denna nya information, vill ändra ordningen på beslutsnivåerna som de listade tidigare.
4. Avsluta med att gå igenom infoboxen ovan och lyft särskilt att många beslut som påverkar vardagen i en stad fattas i kommunen.

¹ I Sverige går en stor del av inkomstskatten till kommunen och regionen. Personer som tjänar över ungefär 50 000 kr i månaden betalar också statlig inkomstskatt på den del av inkomsten som ligger över gränsen.

- a. Fråga eleverna vilka som arbetar på kommunens förvaltningar och med lokalpolitiken och vad de har för yrken. Jobbar någons förälder där? Betona att det är vanliga människor som arbetar i kommunen och att de påverkas av de idéer och synpunkter som invånarna har.
- b. Fråga sedan eleverna vad de skulle vilja ha mer av där de bor. Om någon till exempel vill ha ett badhus, en skateboardpark eller fler parker – hur skulle man kunna försöka påverka kommunen för att få till en sådan förändring?

Syftet med övningen

Syftet med övningen är att eleverna ska förstå var viktiga beslut om deras stad eller kommun fattas. Genom att rangordna olika beslutsnivåer och motivera sina val tränar eleverna sitt demokratiska tänkande och upptäcker att många beslut som påverkar deras vardag faktiskt fattas på lokal nivå – och att de själva kan vara med och påverka utvecklingen.